

romana ha estat fonamental en la cultura occidental. Sense caure en l'exageració, és lícit afirmar que la poesia lírica grega, assimilada i filtrada sovint per la lírica llatina, és l'origen mateix de la poesia. Safo va descriure tan encertadament els efectes de la passió amorosa en la contemplació de l'ésser estimat que Catul, en voler expressar els mateixos sentiments, va optar per traduir al llatí el poema de Safo. I a partir d'aquell moment les referències a l'un i l'altre foren obligades.

La poesia lírica grega i llatina és bella i intel·ligent, senzilla i elegant, plàstica i sensual, concisa i eufònica, i va ser escrita per ser cantada, amb l'acompanyament de la flauta o de la lira, a una sola veu o per una coral, en espais tancats durant els banquetes, o en espais oberts i acompanyada de danses. Té l'home com a objecte central de reflexió, es centra en la interpretació de

l'experiència i fa sentir el jo del poeta que intenta transparentar les circumstàncies que l'envolten. Així el seu abast és universal en el temps i en l'espai. L'amor i l'amistat, l'art i la natura, les flors i les joies, la inspiració i la realitat, el triomf i la fama, el pas del temps i la mort, la quotidianitat efímera i la bellesa com a pur plaer estètic són els trets específics de la lírica grecollatina.

Situada en el seu context, la poesia d'Anacreont o de Safo, de Meleagre o d'Asclepiades, de Catul o d'Horaci pot provocar sensacions i reflexions en el lector d'avui que no han de ser necessàriament les mateixes que provocaven als seus oïdors o lectors contemporanis, però que poden ser igualment enriquidores. I aquesta és precisament la proposta de les pàgines color safrà d'aquest número, degustar la tria de poemes grecs i llatins traduïts en vers i en prosa que constitueixen el gruix dels «Fulls».

Quatre poemes antics

Jordi Cornudella

INVOCACIÓ A AFRODITA

SAFO (600 aC), fr. 1 L-P

Tronesplendent immortal Afrodita,
filla de Zeus, trenaengany, t'ho suplico:
amb sofriments i pesars no em derrotis
l'ànim, Senyora,

i vine, en canvi, si ja altres vegades,
sentint de lluny els meus prec, vas atendre'ls
i vas sortir de la casa paterna
per venir en l'auri

carro junyit: preciosos, van dur-te
uns rapidíssims pardals a la terra,
aire a través, des del cel, esbatent les
ales molsudes,

i aviat hi eren, i tu, benaurada,
vas preguntar, amb un somriure en el rostre,
el que em passava aquest cop, i per què tor-
nava a cridar-te,

i el que volia que em fessis, amb l'ànim
tan esverat: «Aquest cop, ja qui em toca
d'encarrilar al teu amor? ¿Qui és, Safo,
la que et maltracta?

Si ara et defuig, ja vindrà al teu darrere,
i, de regals, ja en farà, si els refusa,
no trigarà, si no estima, a estimar-te
mal que li pesi».

Vine de nou també avui, i deslliura'm
d'aquest corcò, i el que anhela el meu ànim
fes que es compleixi: pren part en la guerra i
lluïta al meu bàndol.

INVOCACIÓ A DIONÍS

ANACREONT (530 aC), fr. 12 P

Senyor que amb Eros el toret
i també amb les nimfes ullblaves
i Afrodita purpúria
jugueu plegats, tu que recorres
els cims de les altes muntanyes,
t'imploro a tu: vine, benèvol
amb nosaltres, i escolta el prec
falaguer que t'adreço.
Dóna consell a Cleobul
i aconsegueix que al meu amor,
Dionís, correspongui.

MALALTIA D'AMOR

CATUL (50 aC), *Carm.* 76

Si cap plaer treu l'home de recordar els seus actes
passats, quan creu que ha obrat amb rectitud
—no ha trencat cap paraula ni ha fet mai cap promesa
en nom dels déus per enganyar a ningú—,
t'ho passaràs molt bé, Catul, tota la vida
de resultes d'aquest amor ingrát.
Perquè, tot el que els homes poden dir d'agradable,
o fer-ho, per algú, ho has dit i fet—
i tot és mort, donat a l'ànim d'una ingrata.
¿Per què t'entestes a seguir sofrint?
¿Com no fas el cor fort i te'n surts? ¿Com no deixes
d'estar abatut contra el voler dels déus?
Un amor llarg, deixar-lo de cop és molt difícil:
ho és molt, però tu ho has d'aconseguir.
És l'única sortida, és pel que cal que lluitis:
és això el que has de fer, puguis o no.

Oh, déus, si sentiú llàstima, si heu donat mai ajuda
a algú al llindar de la mateixa mort,
mireu-me, com estic, i, si he viscut en regla,
arrenqueu-me aquest mal que em destrueix
i que se'm fica dins els membres, atordint-me,
i buida d'alegries el meu pit.
Ja no ho demano pas, que ella també m'estimi,
ni que sigui decent, que no ho pot ser:
el que vull és curar-me d'aquesta xacra infecta.
Oh déus, feu-ho per mi: m'ho he merescut.

LA FESTA DE FAUNE

HORACI (25 aC), *Od.* 3. 18

Faune que empaites les esquives nimfes,
entra amb pas tènue a la meua finca
i als camps solans, i vés-te'n benvolent
amb les menudes cries,

si al cap de l'any t'immolo un cabrit tendre,
i a la gerra, que amb Venus fa parella,
no hi falten vins a dojo, i l'altar vell
amb tot d'olors fumeja.

Juga el ramat a l'esplanada d'herba,
quan torna a ser el teu dia, pel desembre:
el poble, per les prades, amb el bou
calmós, passeja en festa,

el llop corre entre xais que no s'esveren,
per tu vessa el fullatge el bosc feréstec,
i el pagès balla i riu, batent de peus
la terra que el rebenta.